

ere ezin gaitzke konforma, urte osoa hiri «erdaldunduan» igaro behar baita.

Hiri haundietako euskaldun ikasi horietako batzuk agertu izan didate beren kezka, eta arrazoi guztiz: Udaldian baserri edo herri ttikietan ikasi eta praktikatu duten euskarak ez duela jarraipenik, alegia. Beren hiri haundietara itzultzean, ez dutela euskaraz mintzatzeko girorik eta lagunik aurkitzen. Hauetako askok nahi lituzkete euskara hutsa mintzatzeko tokiak; hitzaldi errazak, euskara samurrean emango liratekeen tokiak, euskaraz mintzatzeko beti norbait aurki daitekeen moduko tokiak.

Euskara ikasi duten hauetako zenbaitek ez du erraztasunik konferentzia bat jarraitzeko, eta inolako erraztasunik ez aurkitzeak desanimoa sor lezake. Hauxe da komeni ez dena. Pazientziaz eta lotsa galduz euskara mintzatuari ere baietz esan behar diogu. ■ *Antonio Iraola.*

Bai euskarari! Euskarari bai!

Urte luzeegitan, basamortuko oihua eta norbaitzuren garraisi larria besterik ez da izan «Bai euskarari! Euskarari bai!» Orain Herri osoaren kanta bihurtu da.

Udaberriko ekinaldiaren eta udazkenekoaren artean, uda daukagu. Bi ekinalditan pentsaturik dago Euskaltzaindiaren —Herri osoaren— kanpaina. Lehenengoak esperantzak suspertu egin ditu; hitzak eta promesak atera ditu. Orain lehenengoaren eta bigarrenaren tartean gaude. Ez ahal ditu udako eguzkiak —eta oporraldiak— udaberriko esperantzak agortuko, orduko promesak jango, udaberriaren kanta isileraziko!

Udazkeneko ekinaldiak gogorragoa izan behar du. Udaberrikoak jende asko eragin du, kontzientzia asko suspertu du, diru mordoxka bildu, eta... eta zenbait talde eta indar politiko ere bere hitza esatera behartu du.

Agian inoiz gertatu ez dena lortu du euskararen aldeko kanpainak: Euskal Herriko alderdi politiko guztiak agiri berbera izenpete-razi ditu. Alderdi politikoek esan dute beren hitza: Euskara Euskal Herriaren hizkuntza da. Ez euskaldun batzurena. Ondorio handiak izan beharko lituzke honelako baieztapenak.

Baina oraingoz hitzetan eta baieztapen teorikotan gelditu dira alderdi politikoak. Alde honetatik, makal gelditu da udaberriko ekinaldia. Eskabide apala —eskekoarena— besterik ez da izan. Udazkenekoak, eskabide —eta eskubide— gogorra eta tinkoa izan behar du: exigentzia alderaezinekoa, indar politiko, kulturazko eta sozial guztientzat eta agintari guztientzat (politikoentzat, sindikalentzat, Elizakoentzat).

Herri honi ukatu egin zaio bere hizkuntza urte luzeegitan. Orain alderdi politiko guztiak ados daude gure Herriaren —osoaren— hizkuntza denaz euskara. Eta nola etorriko dira Herri honengana gure gidari politikoak berorren hizkuntza ez dakitelarik? Udaberriko agiria —alderdi guztiek izenpeturikoa— udazkeneko programa bihurtzen ez baldin bada, hitz ustela besterik ez da izango, eta gure Herriaren hizkuntzak —Herriak berak— beste irain handi bat hartu izango du bere politikari «ordezkarien» aldetik.

Udaberriko «hitzak» udazkeneko bi «ekintza» behitzat eskatzen dizkie alderdi politiko guztiei: 1. Euskal Herriaren hizkuntzazko integrazioa egiteko programa eta praktika argia eta indartsua; 2. Alderdien gidari guztiak euskaraz ikastera behartzea.

Ez ahantz, politikariok, Euskara Euskal Herri osoaren hizkuntza dela. Eta... gure ustez, euskara dela Euskal Herriaren hizkuntza.

■ P. Uribarren.

HASIren kongresu isila eta ondorio zaratatsuak

Maiatzaren erdialdean, bere lehen kongresua ospatu zuen HASIk. Artean —eta oraindik— legeztatu gabe dagoenez, ia-ia klandestinitate giroan ospatu zuen, ospatu ere. Hainbat aldiz beste alderdi politikoek bere Kongresuen inguruan atera ohi duten zarataren alderantziz, HASIk ohar edo berri txikiren bat edo beste bakarrik atera zuen egunkarietara.

Inork pentsa zezakeen, zarata nabarmen eta ustelaren ordeztu, sakontasun isil baina eraginkorra aukeratua zuela behingoz alderdi politiko batek gure Euskal Herri honetan. Izan ere, askok uste zuen HASIren kongresua oso garrantzizko gerta zitekeela, ezker abertzaleen batasun bidean. Eta batasunaren bidea irekitzeko hobe da, izan, sakoneko isila azaleko zarata baino.

Baina zoritxarrez, Kongresua bukatu eta egun gutxitara besterik nabarmendu da HASIren barruan: zatiketa, batasunaren ordeztu. Eta beste talde politiko baten sortzea: EKIarena. Alderdi politikorik ez dutela izan nahi aitortu eta agindu dute, HASI utzirik bestelako bide politikoak urratu nahirik, taldean eratu direnek. Hauetakoa da orain arte HASIren gidari izandako hainbat eta hainbat.

Ezker abertzaleen batasunaren gogo eta premia bizi dutenek, tristuraz, amorruez eta etsipenez ikusi dute etendura berri hau. Batasunaren ordeztu sakabanaketa oraindik ere! Ezker abertzaleen indarrak batu, eratu, finkatu eta indartu nahirik dabiltzanak, horik astindurik dabiltzala ikusi eta aitortu beharrean gertatu dira oraindik. Seguruenik, Euskal Herria bera astindurik dagoelako, beronen egoera politikoa jalki gabe dagoelako, hori interpretatu eta gidatu nahi duten